

ILUSTRIRANI

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8^{.-}, ZA DIJAKE KRON 6^{.-}; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10^{.-}, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13^{.-}

GLASNIK

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. :::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 2. DECEMBRA 1915 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 14.

Zamenjava nemških in francoskih težko ranjenih potom Švice.

Prihod vlaka v Lijon: Ranjenega francoskega častnika preneso v bolnišnico.

Besedi invalid na fortu Ratonneau.

(Dalje.)

V hiši se je znašel tudi pater Filip in je povedal, da je neumni Francoeur sedaj razobesil veliko belo zastavo, na kateri je naslikan hudič, a poveljnik ni hotel ničesar vedeti o njegovih novostih in mu je ukazal, naj gre k Rozaliji, ki se mu hoče izpovedati. Ko je Rozalija, čisto mirno,

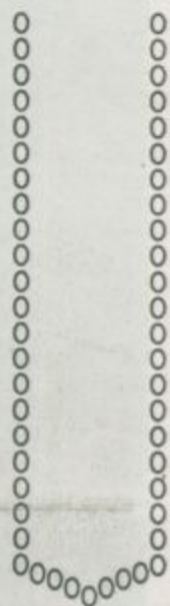
sramoval solz pred gledalci. Tako je stopila na cesto, nihče ne vedel za njeno namero, pater Filip je ostal nekaj zadaj, ker bi bil rad videl, da bi mu ne bilo treba iti z njo, potem je sledila množica lenih počestnih ljudi, ki so ga izpraševali, kaj to pomeni. Mnogi so Rozalijo kleli, ker je bila Francoeurjeva soproga.

Med tem je peljal poveljnik svoje ljudi po skrivnih poteh h krajem, kjer naj bi

srčni mož lahko videl, ob vratih se je prikazala svetloba, pritisk, da bi morala skoraj pasti, grmenje v zraku in bučanje, ki se je s tem mešalo, ji je naznanjalo, da je šla smrt čisto blizu mimo nje. Toda ni ji bilo več tesno pri srcu, neki notranji glas ji je rekel, da ne more ničesar poginiti, kar je ta dan obstajalo, in njena ljubezen do moža in do otroka se je v njenem srcu oglasila, ko je videla moža pred seboj na

GORICA.

vdana v voljo božjo svojo izpoved opravila, je prosila patra Filipa, naj jo spremlja samo do nekega gotovega kamenitega nasipa, kjer ga ne more zadeti nobena krogla, tam mu hoče dete izročiti in denar za njegovo vzgojo, sedaj se pa še ne more ločiti od ljubega otroka. Obotavlja se ji je obljubil, potem ko je še prej v hiši poizvedel, če je tam res pred streli varen, kajti njegova vera, da bi mogel hudiča izgnati, se je v njem čisto izgubila, prizna je, da kar je do sedaj izgnal, pač ni bil pravi vrag, ampak samo kak manjši strah.

Rozalija je še enkrat belo oblekla svoje dete, zavezne pentlje so bile rdeče, pri tem se ji je pa prikazala marsikatera solza v očeh, potem ga je vzela v naročje in je molče šla po stopnicah. Spodaj je stal stari gospod in ji je mogel samo roko stisniti, potem se je pa obrnil, ker se je

se napad začel, če bi žena moževe blaznosti ne mogla zarotiti.

Množica je že ob vratih, Rozalijo zapustila, ker je Francoeur tam od časa do časa streljal, tudi Pater Filip je tožil, da mu je slabo in se mora vleči. Rozalija to obžalovala in mu je s prstom pokazala kameniti nasip, kjer hoče še enkrat otroka podojiti in ga potem položiti na plašč, tam naj ga iščejo, — saj bo čisto varno ležalo, — če se sama ne bo več vrnila k njemu. Pater Filip je sedel za skalo in je molil, Rozalija je pa šla s trdnim korakom proti kamenitemu nasipu, kjer je otroka podojila, blagosloвила, ga zavila v plašč in ga uspavala. Z vzdihljajem ga je zapustila, ki je pretrgal oblake v njeni notranjosti, da jo je obsnila modra jasnina in okrepčujoča podoba solnca. Sedaj, ko je stopila iz kamenitega nasipa, jo je trdo-

trdnjavi stati in basati in za seboj kričati otroka. Oboje jo je bolj žalostilo kakor njena lastna nesreča in težka pot ni bila najtežja misel njenega srca. In nov strel jo je omamil in ji je zagnal v obraz skalnat prah, a ona je molila in gledala proti nebu. Tako je prišla do ozkega skalnatega vhoda, ki je bil kakor podaljšan del dveh s kartečami nabitih topov, s hudobno samogoltnostjo določen, da drži skupaj maso pogubnega strela nasproti pritiskajočim.

»Kaj gledaš, žena!« je zatulil Francoeur, »ne glej v zrak, tvoja angela ne bodeta prišla, tukaj stoji tvoj zlodej in tvoja smrt.«

»Ne smrt, ne vrag me ne ločijo več od tebe,« je pomirjena rekla in je šla dalje navzgor po velikih stopnicah.

»Žena!« je zopet zavpil, »več poguma imaš kakor vrag, a ti ne bo nič pomagalo.«

Prizor na bojišče iz zadnje, iznova izjalovljene laške obupne ofenzive: Goriško obmestje med artilerijskim obstreljevanjem.

Pihal je v plamenico, ki je hotela ravno ugasniti. Na čelu in licih mu je stal pot, bilo je, kakor bi se v njem borili dve naravi. In Rozalija ni hotela tega boja ovirati in posegati v čas, v katerega je že začela upati; ni šla dalje; ko je bila še tri korake oddaljena od topov, kjer se je ogenj križal, je pokleknila na stopnico. Mož si pa je ves potan raztrgal suknjič in telovnik, prijel se za črne lase, ki so divje stali v kodrih, in si jih je besneče pulil. Ker se je tako divje bil ob čelo, se je glava pretresla, rana se je odprla, solze in kri so ugasile vžigalno vrstico, vrtinec je zagnal smodnik proč iz vžigalnih jamic topov in pa zastavo s stolpa. (Dalje.)

Mali bobnar.

Prišel je jezdec, dva druga sta ga spremljala.

Vojaki so stali v pozoru in pozdravljali. Olle je bil v svoje opravilo tako zaptopljen, da jezdecev niti opazil ni. Lica so mu žarela in smejal se je na vsa usta. Videlo se je, da se razume na bobnanje. Naenkrat je opazil jezdece. Skočil je

na svoje mesto in malone izpustil paličice iz rok. Vendar tega ni storil, mraveč je začel znova tako krepko bobnati, da je

zdravil. Jezdec, ki je pred njim stal, je bil namreč kralj.

»Bobnati pa znaš,« je izpregovoril kralj.

Mirenski grad, ki je bil večkrat obstreljevan; slovita božja pot.

navzočim zvenelo po ušesih. Zatem se je vzravnal, udaril s petami skupaj in po-

»Znam dobro,« je odgovoril Olle z gotovostjo.

»Koliko si star?«

»Dvanajst let.«

»To ni ravno veliko.«

»Sčasoma, mislim, da bo že več. Toda tega posla sem vseeno zmožen.«

»Na vsak način,« je odgovoril kralj smeje. »Ali znaš še kaj drugega, kot bobnati k nastopu?«

»Ako znam še kaj drugega, — jaz znam tudi bobnati k napadu.«

Udaril je nekolikokrat s tako naglico, da je vsak vojak tekkel po puško.

»Stoj!« je zaklical kralj. »Vidim, da znaš. Več znati se ne spleča. Za dobrega vojaka to popolnoma zadostuje.«

Kralj in spremstvo so odjezdili, Olle je stal pa še vedno v pozoru.

Vojaki so se zbirali okolu njega.

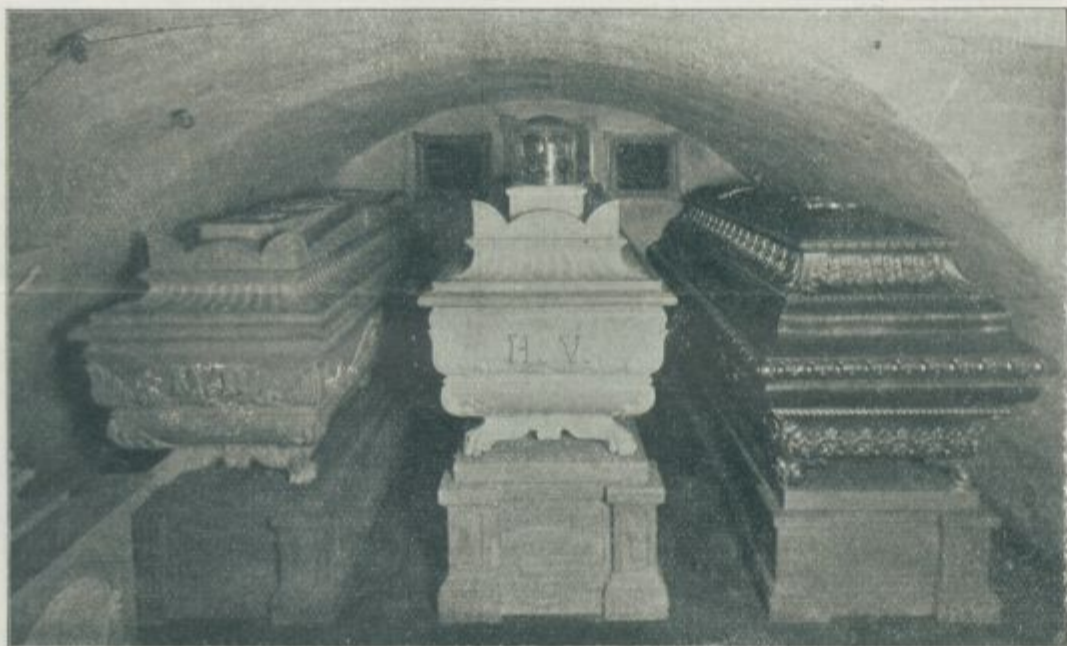
»No, kaj ti je povedal kralj?« so vpili vse povprek. »Se nisi nič ustrašil?«

»Ustrašil?« je rekel deček zaničljivo. »On je vendar naš kralj — in jaz sem vaš bobnar.«

»No, kaj ti je pa povedal?«

»Rekel mi je, naj bobnam k napadu.«

»Nič drugega?«

Grobišče zadnjih Bourbonov — francoska kraljeva rodbina — na Kostanjevici.

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.

(Dalje.)

Gospod Outram je motril govornika od nog do glave, grizel si rdeče, ščetinaste brke in lakonično dejal, z odmorom pri vsakem zlogu:

»Bič — in — sla-šči-ce!«

»Kako?« je strme vprašal profesor.

»Bič — in — sla-šči-ce!« je ponovil Outram še z večjim poudarkom in še z daljšimi odmori.

»Jaz Vas prav ne razumem, moj ljubi prijatelj,« je dejal profesor. »Vi, vojaki, imate pred nami, učenjaki, to prednost,

da se izražate lakonično kratko in, če dovolite izraz, robato. »Bič — in — sla-šči-ce!« Nikoli še nisem slišal kaj takega, dasi ravno sem prepričan, da sem čital že vsako knjigo o Indiji, ki je bila spisana.«

»Takah stvari ni v knjigi!«

»Kje pa?«

»V življenju; medtem ko podajajo knjige samo napačno, sleparsko sliko. Indijo,« je nadaljeval v istem trenutku, ko je hotel profesor energično ugovarjati, »vladata dve stvari — duhovi Hastinga, Cliveja, Gongha, Havelocka in drugih. Dalje jo pa krotimo,« je dejal odločno, »z bičem in slaščicami. Slaščice držimo v levici in jih delimo tistim, ki so jih vredni; bič držimo v desnici za hrbtom, in z njim se morajo sprijazniti tisti, ki nočejo slaščic.«

»Zelo, zelo ste me presenetili,« je dejal osupli profesor. »Moram si zapomniti. Zelo zanimivo. Bič — in — slaščice! Bič se drži v levici in se ponuja, in kdor ga noče, mora vzeti slaščice. Zelo zanimivo za narodopis.«

V tem hipu so profesorja poklicali. Moral je zadostiti zahtevam družbe. Nje-

gov tovariš ni bil malo osupel, ko ga je slišal venomer mrmrati:

»Bič in slaščice! Bič — in — sla-šči-ce! To je pač čudno, da nisem še nikoli nič o tem slišal.«

Gospod in gospa Outram sta imela častni sedež ob strani gospodarja in gospodinje. Večerja je trajala dolgo, dolgo. Dolgočasnost so milile gospe Outram tri reči. Prvič jo je prijazna mala gospa z lepim, v želvino roževino vdelanim lornjetom, ki se ji je priljubila s tako fino izbranim poklonom pred večerjo, večkrat kot enkrat vprašala, ali ne občuduje šopka šmarnic, ki so se blestele iz nežnega venca ženskih las kakor tudi šop krizantem. Stara dama je večkrat omenila, da si tega imena ne more zapomniti, dasiravno je vsa zaptopljena občudovala krasno rjavo in koralinordečo barvo te zimske cvetlice. Druga zanimivost je bila nepopisna zgovornost neke mlade gospe, ki je trdila, da ima pinča, ki bi prav lahko zlezal v rubinasti kozarec na mizi in bi se v njem prav dobro počutil. Tretja reč pa je bil živahen razgovor, ki se je vršil na drugem koncu mize

»Da, tudi k nastopu naj bobnam, ker sicer ne moremo napasti.«

»To je prav povedano. Kralj se raz-

Tačas pa je korakala švedska armada skozi južno Rusijo. Mudila se je v Ukrajini tik ob meji poganske Turčije. Zmaga

lomi. Huda zima je bila prestana, armada ni napravila v tem času nobenega vojnega pohoda. Moštvo se je skrčilo na polovico, upanje je izginilo, zagospodarili sta beda in revščina. Toda Olle ni izgubil poguma.

»Ah, kaj to, sčasoma bo bolje,« se je vedno tolažil, ko so drugi obupavali. »Saj še niso vsi dnevi izgubljeni. Videli boste, da se kralj potolaži, ako se le srečamo s sovražnikom.«

Pa ravno to je bilo najslabše, ker se sovražnik nikjer ni hotel v redu postaviti nasproti. Prikazal se je, kjer so ga najmanj pričakovali — ob strani in za hrbtom. Toda nikdar se ni spustil v bitko. Brž, ko so Švedi korakali proti njemu v bojnem redu in je Ollejev boben klical k napadu, je sovražnik izginil in se prikazal na čisto drugem mestu.

»Strah ga je,« si je mislil Olle. »Ni šala, se boriti s Švedi. Nekega dne ga pa gotovo zasačimo. Takrat mu jih damo po grbi.«

(Dalje.)

Naši pionirjiboljšujejo provizorični most čez Donavo. — Nemške čete korakajo v sovražno deželo.

ume na svojo stvar. On dobro ve, da ima napadanje velik pomen.«

In pri tem je tudi ostalo.

Preteklo je že nekaj let, odkar je Olle govoril s kraljem. Deček je zrastel sedaj v mladeniča, velikega in širokoplečega. Najmanj v sto bitkah je gledal smrti v obraz, kot vojak švedske armade je prepotoval Poljsko, Saško, Nizozemsko in Rusijo. Drugega, kot bobnati k nastopu in napadu, se ni naučil. To sta bila signala, katere so švedski vojaki dobro razumeli in katerim so povsod na slepo sledili, akoravno se je večkrat zdelo nemogoče. Vendar zmaga je bila vedno z njimi.

»Kralj in jaz se na to razumeva,« je mislil Olle vedno, kadar se je o tem govorilo. »Kralj zna napasti, jaz znam bobnati in vi znate udariti. Hural! Le kdor napada, tisti se pravzaprav vojskuje.«

In če je Olle pomislil na vse bitke, katerih se je bil udeležil, si ni mogel predstavljati, da more biti v prihodnosti še kaj drugega kot napad. Pri Clissowu in Holoffinu, pri Pultusku in Punitzu je bil isti način bojevanja: bobnanje k napadu in naskok. Naskočili so kot vihra.

je ostavila švedske prapore, mesto nje pa so jim od vseh strani grozili porazi in po-

Napad naših letalcev na Benetke. 1. Kolodvor, kamor so bile bombe namenjene. 2. V sled krasnih umetnih Tiepolovih fresk znana cerkev reda bosonožcev, ki je bila znatno poškodovana. 3. Cerkev sv. Geremia. 4. Cerkev sv. Simeona.

v majhnem krogu, ki mu je stolovala gospodinja. V krog sta spadala samo še gospod Outram in profesor.

Profesor se še ni otreseel svojega osupnjenja radi naivne razlage o vzdrževanju angleške vlade v Indiji. Ko je razmišljal v odmorih med posameznimi jedmi, je prišel do prepričanja, da se gospod Outram kakor tudi mnogo drugih v Indiji živečih gospodov ne zaveda dalekosežnosti zastavljenega vprašanja, ali ga pa ima hoté za norca. O zadnji misli je postajal vedno bolj prepričan, ko je opazoval zasmehljivi način, s katerim je obravnaval gospod Outram vsako vprašanje, ki sta ga načela. Kot mož velike učenosti in slavnega imena v Evropi je bil nad to zasmehljivo površnostjo zelo ogorčen. In kmalu mu je prišla minuta za maščevanje.

Mlada dama je vprašala gospoda Outrama o življenju in navadah Hindov in izrazila svoje mnenje, da so ljudje, ki se odlikujejo od drugih po redki svetosti svoje življenja in posebni ravnodušnosti napram vsem posvetnostim. To je zadostovalo, da je vzbudilo v gospodu Outramu

vse jezno zaničevanje, ki ga je gojil do podjarmljenih narodov.

»Nevednost,« je začel, »ki vlada v tem oziru pri Evropejcih, se ne da pojmiti. Knjige se pišejo o tem, ki bi zaslužile, da bi jih zažgal rabelj. V listih Fortnightly Review in Nineteenth Century se lahko bero članki, kakor bi jih ne spisal niti londonski trgovski pomočnik. Bramani pobožni? Bramani nesebični? Kmalu bomo slišali, da ima žid vest in fakir je čeden in snažen.«

Profesor se je igral z vilicami. Potem je povzdignil pogled in na njegovem rožnatem, od srebnobeke brade poraščenem obrazu je ležal smehljaj zadoščenja.

»Jaz se bojim,« je dejal v načinu, kakor bi hotel odgovoriti na prismojeno vprašanje gimnazijca; »jaz se bojim, da misli gospod Outram s svojimi opombami preveč splošno. V teh stvareh, kakor drugod, se mora znati razločevati. Res živi ena vrsta nižjih Bramanov: Sowkarji in Marwareeji, neka vrsta duševnih židov, ki so skopi in sebični. Toda na drugi strani so Chitpawani in Koukaueeji, izmed katerih

so vzrasli na vsakem polju socialnega in političnega življenja vodilni duhovi.«

Profesor je položil vilice na mizo in se ozrl, kakor bi hotel vprašati: »Ali želite morda še razlage o čemerkoli?«

Gospod Outram ga je motril z zaničljivim, zmagošlavnim obrazom in vprašal v rezkem tonu:

»Gospod profesor je pač bil v Indiji?«

»O ne, ne,« je odvrnil. Takega priznanja se ponavadi seveda ne izreče, ne da bi se zardelo v zadregi radi neke zaostalosti. Profesorju se ni zgodilo. »To veselje se mi šele obeta,« je odvrnil.

»Toda jaz sem bil tam,« je dejal gospod Outram s poudarkom. »Jaz sem se ravno vrnil s svojega petnajstletnega službovanja, in sicer sem bil v vseh krajih od rta Comorin do Himalaje.«

»In jaz,« je dejal profesor z mirno gotovostjo, »sem pisal članek 'Bramani' za zbirko Encyclopaedia Indica.«

To je bil izboren odgovor, ki ga je vsakdo čutil. Simpatije vsega omizja so bile na strani učenege gospoda. Gospa Ou-

Rodbina in vojska.

Marsikaj se sliši z bojišča, mnogo lepega, marsikaj tudi nečednega. Ne čudimo se: v vojsko so šli ljudje, ki so nesli seboj same sebe s svojimi vrlinami in napakami. Je pač v vojski tako kakor doma; ljudje dobri in slabi se srečujejo med seboj, a morajo potrpeti drug z drugim. Človek ima prosto voljo, on je lahko dober ali slab, kakor hoče, zato pa je tudi odgovoren za svoje življenje pred Bogom in sicer vsak, tudi oni, ki se morda sedaj slepi, da ni Boga.

Ljulika in pšenica ostane skupaj do žetve, tako hoče naš Gospod v evangeliju. Zato je dolžnost dobrih potrpeti s slabimi, ako jih ne moremo kreniti na pravo pot. —

Vsled vojske posebno veliko trpi rodina in družinsko življenje. Vojska trga narazen, kar je narava najtesneje zvezala. Sinovi, bratje, očetje morajo od mater, sester, žená proč v vojsko. Družinske vezi se trgajo, to peče in boli. Kos družine ostane doma, kos se razprši po bojiščih, zdi se kakor bi bila vihra prihrula in z drevesa odtrgala liste da se z njimi igra po zraku. —

Res bo žalibog, da se bo marsikatera družina razbila za vselej in, da ko se oče

ali sin ali brat vrne domov, pride domov kot tujec, ali pa sam, pošten najde doma — tuje ljudi, domače, ki so nanj pozabili in se spečali s tujci. Toda tako ne bo splošno, kakor radi trdijo črnogledi. Rodbinska zavest je vsled vojske postavljena na hudo poskušnjo, pa kakor se zlato čisti v ognju, tako se v ognju vojske in njenih posledic čisti družinska zveza, čut in zavest za rodbino.

V našo bolnico so pripeljali vojaka, družinskega očeta z bojišča. Imel je prestreljeno nogo; kri se mu je že zastrupljala in zato so mu zdravniki nogo odrezali najprej ob kolenu in pozneje ob stegnu, a rešiti mu življenja niso mogli. Lahko si mislimo, kaj je trpel ta mož. Vendar pa se nam je nekaj čudno zdelo. Dasi se je lepo spravil z Bogom, vendar je vedno tiščal v roki svojo denarnico, zavito v robec. Mislili smo si: to je bil pač skopuh prve vrste, ker se še sedaj ob smrti ne more ločiti od svojega denarja, ki ga je res tiščal v roki noč in dan. Tudi ko so ga zanesli v operacijsko sobo in mu dvakrat rezali nogo, on je tiščal denar v svoji roki; zdravniki so se spogledovali in smejali... Toda bolniku so bili odmerjeni le še kratki trenutki življenja. Mož, ki je skoro ves čas molčal, ki je junaško prenašal neznosne bolečine, pokliče sestrostrežajko k sebi ter ji šepeče: »Sestra,

osemdeset kron v vedni misli na svoje domače... Prosim Vas — in tedaj se razklenejo trdo stisnjeni prsti, s katerimi je tiščal denarnico — izročite ta denar moji ženi... to je vse, kar imam in jim dam. — Pozdravite jo in recite ji, da bom molil zanje pri Bogu, ona pa naj bo zanaprej otročičem mati in oče... In oddahnil se je, kakor da bi bil opravil najboljšo junaško delo, in kmalu nato zaspal za vedno.

Pretresen sem stal ob mrliču in občudoval moč družinske zavesti, ljubezen očetovo in moževo. — Drugi enako misleči bodo srečnejši in prišli bodo domov in preživeli dneve, kakor da bi se na novo obhajala poroka. Torej prepustimo le zapupno Bogu skrb za obstoj rodbine. Kar je bilo gnilega, bo razpadlo vsled vojske, kar je zdravega in ozdravljivega, bo ostalo in se okrepilo.

† Janko Sever.

Na južnem bojišču je padel Janko Sever, rojen na Viču pri Ljubljani. Služil je kot topničar in bil 13 mesecev v Galiciji. Pred dvema mesecema so pa odrinili

Južno bojišče. Ob grobovih slovenskih junakov na praznik Vseh svetih.

Janko Sever
padel na južn. bojišču.

Leopold Napast
padel v Karpatih.

Anton Škrabar
padel 17. junija 1915.

jaz sem ubog delavec, a doma imam dobro ženo in pet nedolžnih otročičev... Pristradal sem si te novce v vojski kot prostak

na laško stran. In s kakim veseljem — samo da vidi še svoj ljubi rojstni kraj! Prideljen je bil k telefonistom in ves čas zvesto opravljal svojo službo. Zadnje dni šestdnevnega dopusta je bil otožen, kakor bi že slutil, da je zadnjikrat na svojem domu. Bil je blaga, dobra duša, zato pa

tram je bila nekoliko v zadregi, vendar je z zanimanjem poslušala.

»Vi torej trdite,« je poudaril gospod Outram z ledeno mirnostjo, »da se narod lažje spozna iz knjig — Vi ste pač mnogo o stvari čitali?«

»Jaz nisem prebral nič manj kot tristo-sedemindvajset pisateljev in sem imel dva tajnika, da sem pospešil delo.«

»Mnogo regljanja in malo volne!« se je glasil razžaljivi odgovor gospoda Outrama. »Ali res mislite, da nam zamorejo podati knjige podobno o šegah in običajih katerikoli naroda tako jasno kakor neposredno občevanje in neposredno opazovanje?«

»Seveda!« je odvrnil ljubeznivi profesor, ne meneč se za žalitev; »seveda, moj ljubi! Ali ni mogoče, da imajo sodbe brez predsodkov, sodbe mnogih ljudi, ki so si ustvarili svoj nazor po svojih izkušnjah ali na podlagi izkušenj drugih — ali nimajo te sodbe mnogo več resnice v sebi, kakor pa sodba enega edinega, ki se mogoče — jaz nočem trditi, da mislim pri tem Vas — ne more ostreti predsodkov zagrizenega uradnika?«

Odgovor se je glasil za vse dovolj razumljiv, samo gospodu Outramu ne. On je odgovoril v ostrem tonu:

»Jaz sem videl gotove stvari in jih lahko podpričam; Vi jih niste videli in jih ne morete podpričati. Pri kom je bolj verjetno, da se povzpne do resnice?«

»Pri meni, ki jih nisem videl,« je dejal profesor.

»Jaz menim, naj se gospoda pogovorita pri cigari,« je dejala gospodinja. »Za nas, žene, so te reči težko umljive.«

Nato so gospe zapustile obednico. Ko so po pretoku nekaj časa prišli gospodje za njimi, se je takoj lahko opazilo, da med profesorjem in gospodom Outramom ne vlada samo premirje, temuč celo trdna zveza. Da, gospod profesor je bil za gospoda Outrama ves navdušen in je počel kal že pol svojega zapisnika z učenimi opazkami za bodočo uporabo.

Slave in nagrade vredna cigara! Kako je mogel kdo in povrh še celo kralj pisati proti tebi, ti posredovalka za mir med ljudmi?

»V navzočnosti dam,« je dejal profesor, ko je udobno sedel na zofo, držeč v levici čašo in vihteč desnico po zraku. »V navzočnosti dam ne bomo začeli razpravljati tako učenih narodopisnih vprašanj. Toda moj prijatelj, gospod Outram, nam je ravno pripovedoval neko zgodbo — lasten doživljaj iz Indije —, ki zasluži, da se ponovi in tudi družbi bo zelo dobrodošla.«

Gospod Outram je zgrbančil čelo in njegov obraz se je potemnil. A se hipno zavedel in dejal, igraje se z žličko za čaj:

»Gospod profesor je predober. Jaz se bojim, da zgodba ni tako zanimiva, kakor bi jo pričakovali po njegovi prijazni pripombi.«

»Pustite, da bomo sami sodili,« je dejala domača gospa. »Za nas vse ima prednost novosti, izvzemši seveda gospo Outram.«

»Ne delajte z menoj, prosim, nobene izjeme!« je dejala ta. »Jaz se ne morem spomniti iz življenja svojega moža v Indiji niti enega doživljaja, ki bi zaslužil pohvalo gospoda profesorja.«

danes žalujejo starši, bratje, sestre in vsi njegovi prijatelji. Sam njegov stotnik je izrekel sožalje in pisal to-le pismo:

»Spoštovani gospod Sever! Vsled razmer primoran sem v neljubem položaju Vam poročati na nepoznan način žalostno vest. Kakor vojak, nobeden prijatelj mnogih besed in misleč na to, da je toliko in toliko vsled vojske ne le neljubo prizadetih, temveč morajo tudi žalovati, Vam moram poročati, da je Vaš sin postal žrtev sovražnika in da je padel v časti na polju slave. Kot v edino in zadostujočo tolažbo, katero Vam morem dati, Vam poročam, da je vršil Vaš sin vsekdar in v vseh okoliščinah vestno svojo dolžnost kot vojak in človek in da nele Vi, kot oče, temveč tudi mi bolešno obžalujemo njegovo smrt. To naj bo Vam v zadoščenje in tolažbo, katere ne more biti deležen vsak oče. Ako sedaj nimate več svojega sina, vendar morete vsekdar z povzdignjenim ponosom o njem govoriti. Skrbel sem za to, da more mirno uživati svoj večni pokoj in sem določil zanj poseben grob. Bodite močni in energični in mislite: „Moj sin je

padel kot junak in poštenjak za domovino, za našega cesarja.“ Čast njegovemu spominu! — Po rešitvi Vam bo došlo častno njegovo odlikovanje za hrabrost in za njegovo izredno vestnost. Sočuvstvujem z Vami in se Vam toplo priporočam Vaš vdani Alfred pl. Weiß Wilbronn. — Gomila Vašega padlega sina Janka se nahaja v Cotičih pri Mirnu ter je označena s precej močnim križem, na katerem stoji napis. V sredi groba se tudi nahaja težki granatni oklop s cveticami.«

Spavaj, Janko, spavaj mirno v zemlji goriški!

† Leopold Napast.

Dne 27. marca je padel v Karpatih Kramarjev Polde iz Vižmarja pri Št. Vidu nad Ljubljano. Padel je junaške smrti kot žrtev zvestobe, zadet od drobcev lastnega topa, ki je pri strelu eksplodiral.

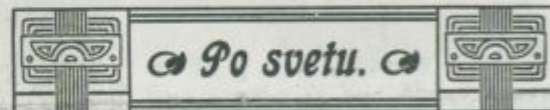
Kdor je poznal tega plemenitega mladenciča, ga je vzljubil. Dasi še mlad, se je zgodaj zavedel resnosti življenja. Nisi ga videl med ponočnjaki, med preklinjalci in med pijanci v gostilnah. Kot mi-

zarski pomočnik je prišel v raznih delavnicah med različne tovariše. Toda poštenega, krščanskega prepričanja in svoje fantovske časti ni zatajil nikoli. Z neumorno pridnostjo in ljubeznijo si je v 20. letu svoje starosti postavil z lastnimi sredstvi in prizadevanjem v Vižmarjih lično zidano hišico, katera mu je bila vse veselje na svetu. Toda zapustiti jo je moral in iti k vojakom — topničarjem, kjer je bil ob začetku vojske v drugem letu aktivne službe. Ko je odhajal v vojsko, je bil vdan v voljo božjo in je lepo tolažil v pismu svojo staro mamico: »Če pa padem, ne žalujte, draga mamica! Božja volja naj se zgodi!«

Božja volja je bila, da je toliko naših pridnih fantov umrlo za domovino, med njimi tudi Polde. Njegova smrt, dasi strašna in nepričakovana, je bila lepa, kakor je smrt pravičnega. O njem je poročal njegov tovariš, da je še mrtvemu sijal z lic smehljaj, plemenitost in vdanost, zdelo se je, da samo spi. Vsi tovariši so ga ljubili in mu tam v karpatskem gozdu Rožanki-Wyšni okrasili gomilo z vsem, kar je nudila zimska narava. Nadporočnik Schöner pa je v toplih besedah naznanil domačim bridko novico, slavil njegovo junaštvo in zvestobo in sočuvstvoval z njimi. V tuji zemlji sicer, ampak med brati-junaki počivaš, dragi Polde. Bodi ti zemljica lahka!

† Anton Škrabar

je bil rojen v Praprečem 23. maja 1895. Iz vrst borilcev ga je pa iztrgala sovražna krogla, ki ga je zadela v glavo, ter je v cvetu mladosti preminul 17. junija 1915.

Svetovna vojska.

19. nov. Avstrijski vodni letalci so bombardirali Benetke in na raznih utrdbah in po arzenalih napravili veliko škode. Vrnili so se vsi nepoškodovani.

19. nov. Na Goriškem je na novo vzdijal viharjni boj. Posebno veliko trpi Gorica. V dveh urah je padlo na Gorico do 3000 strelcev raznih kalibrov. Nastalo je mnogo požarov; tudi ljudi je bilo mnogo ranjenih in ubitih. — Pri Sv. Mihelu hudi napadi odbiti.

Ranjeni laški ujetniki na ljubljanskem gradu.

V tej opombi je tičal rahel, prav rahel zasmeh. Gospod Outram se je stresel. A se je v trenutku spet zavedel.

»Prav res. Jaz nisem smatral stvari za dovolj zanimivo, da bi bil prej govoril o njej. Neka opomba gospoda profesorja je povzročila, da sem zgodbo pripovedoval. Če je dolgočasna, obrnite se s svojo grajo na gospoda profesorja in ne name.«

Pomolčal je par minut, kakor bi do godek še premišljal. Nato je začel:

»V deželi Mahratov je vladala lakota, kakor večkrat nastane v Indiji. Mahrati so divje, bojevito pleme, s katerim smo imeli marsikatero sitnost —«

»Prosim, oprostite,« mu je segel v besedo profesor, izpozabivši se za trenutek; »ali ste rekli: Mahrati so bili — oprostite — da, da, imate čisto prav, da!«

Med mučnim premorom se je slišal mrmraje-pojoč glas mlade dame:

„V divji bitki med Mahrati padel moj oče pod mečem usodnim...“

»Mahrati so divje, bojevito pleme,« je nadaljeval gospod Outram. »A v Indiji bi

ne bilo boljšega ljudstva kakor Desch-Mahrati, če bi ne bilo Bramanov, ki bi zapeljali celo angele. Oni širijo v ljudstvu praznoverje, vzgojijo jih, da verujejo v bogove in v vse mogoče stvari. Raditega so Desch-Mahrati večkrat kruti. V času neke lakote, ko so ljudje cepali mrtvi kakor muhe, je bila med nesrečnimi žrtvami tudi neka gospa visokega stanu. Zapustila je otroka, deklico, ki je bila stara šele tri do štiri leta. Sorodnikov ni imela. Neki preprost Braman — Pujari jih imenujejo po nekaterih krajih — je dejal, da bi se jeza neke boginje potolažila, če bi ji darovali dete. Umorili je sicer niso — kajti bali so se angleške jeze in angleškega maščevanja — a so je izpostavili pod nogami ostudnega kipa boginje. Česa so Bramani pričakovali, je bilo jasno. Ne, da bi vzela Siva ali katerakoli lesena soha otroka, temuč da pride panter ali tiger in dovrši daritev.

»Toda prišel je po potu mohamedanec, kakor nekoč Samaritan. Dasiravno si je nakopal strašno nevarnost, je osvobodil dete in je skrnil. Da bi speljal otroka na napačno sled, je raztresel na mestu jagnje-

tove kosti. Čez nekaj let je sprejel deklico v svojo hišo. Toda komaj se je to zgodilo, je povzročilo cel vihar sitnosti. Vprašanj, odkod je otrok, se ni mogel izogniti, in odgovoriti ni mogel. Slednjič je moral dobri mož prestati taka obrekovanja in toliko besed, da je sklenil, deklico, dasi jo je ljubil, kakor bi bila njegova lastna hči, dati od hiše. Ljudje v domovini, ki zajemajo svojo znanost iz knjig,« — pri teh besedah je pripovedovalec pogledal profesorja — si lahko ustvarijo površno sodbo o tujih ljudstvih; toda jaz Vam povem — tu je zadobil njegov glas strastno, osorno barvo, da so se dame zdrznile — »jaz Vam povem; človek je moral imeti sam opraviti s temi poldivjimi plemeni, da ina nekoliko pojma o njihovih vražjih spletkah. K sreči žive, kakor tu doma naši dobri Irci, med seboj kakor pes in mačka in bi še svoje starše prodali za piškav oreh. Ta okolnost nam edina lajša, da jih lahko držimo pod korobačem.« (Dalje.)

☉ Darujte za „Rdeči križ“! ☉

19. nov. Črnogorci so bili pri Priboju tepeni. Naše čete so nastopile pot v Sandžak. V zahodni Srbiji stoje naše armade pri Nova Varos in pri Sjenici. Nemške čete so pri Raski. — Bolgari napredujejo proti Prištini in Monastiru.

20. nov. Na srbskem bojišču so zasedena mesta: Nova Varos, Sjenica, Raska, Dren in Prepolac. Ujetih 2000 Srbov.

20. nov. Na laškem bojišču neprestani boji; napadi povsod odbiti. — Naši letalci so metale bombe na Verono, Vicenco, Tricesimo, Videm in Červiniano.

21. nov. Boji za Gorico se nadaljujejo. Lahí mečejo na Gorico vžigalne bombe. Na mnogih krajih mesto gori. Na Sabotin, na Pevmo, na Podgoro, na Sv. Mihael in Sv. Martin — povsod so bili napadi odbiti! — Na srbskem bojišču so severno od Čajnice naše čete izsilile prehod čez Drino. Nemške čete so zasedle Novi Pazar. Ujetih je bilo 8000 Srbov. Pred Kosovim poljem se bijejo hudi boji. — Bolgarske čete so se približale Prištini. Ujeli so 2000 sovražnikov.

22. nov. Med napadi pri Soči je bil najhujši na Oslavje, kjer so dalmatinski domobranci in junaški kranjski polk št. 17 sovražnika pregnali iz naših postojank, kamor so se vrinili Lahí pred dvema dnevoma. Južno od Zagore so prekoračili oddelki laške vojske Sočo; zvečer pa so bili vsi Lahí pregnani z levega brega Soče. — Na Tirolskem so bili hudi boji pri Col di Lana; tu hočejo Lahí doseči to kar so pisali, da že imajo. Trije napadi na vrh gore pa so bili od naših odbiti.

22. nov. Na srbskem bojišču se bližajo zvezne čete Mitrovici. — V Novem Pazaru so zaplenile 50 možnarjev in štiri topove bolj starega kova. Od Gorazde in Čajnice v Bosni pritiskajo naši Črnogorce čez mejo.

23. nov. Hudi boji pri Gorici in na Doberdobu. Pri obstreljevanju Gorice je bilo ubitih 20, ranjenih 30 nevojakov, 50 hiš popolno razrušenih in 600 poškodovanih. — Vzhodno od Selc se je ta dan odlikoval spodnje-štajerski polk št. 47, ki je trdno držal svoje postojanke. — Po šestmesečnih bojih z Lahí so naši zmagovito obdržali začetkom vojske izbrano bojno črto povsod tudi ob Soči zdaj že v četrti bitki. Ves čas se sovražnik ni mogel približati onim točkam, ki jih je hotel doseči s prvim navalom, vkljub temu da ga stane mrtvih in ranjenih že pol milijona mož.

24. nov. Še vedno strašni boji za goro Sv. Mihaela, odkoder so napadajoče Lahe naši pregnali; odlikovali so se zopet Štajerci. Tudi drugod niso mogli Lahí nikamor naprej. —

Pri Priboju so izsilile naše čete prehod čez vodo Lim. Južno od Novega Pazarja naši pritiskajo na črnogorsko mejo. — Avstrijske čete so zasedle Mitrovico, nemške in bolgarske pa Prištino. — Srbi se umikajo v Črno goro, v Albanijo v smeri proti Dobri na Monastir. Ujetih Srbov 17.000.

* * *

Pol leta je minulo, odkar je Italija svoje skrito sovrašтво proti Avstriji odkrila z napovedano vojsko. Vsi pošteni ljudje so strmeli, da zaveznik čez 35 let

obrne orožje proti svojemu zavezniku, in sicer takrat, ko misli, da ga bo zaradi drugih številnih sovražnikov najhitreje zadržal; vsi so Lahe obsojali, vsi so dejali, da je malo dejanj v zgodovini človeštva tako grdih, kakor je laško izdajalstvo. Na binkoštno nedeljo se je pričela vojska z Lahom, ki je upal, da bo vsaj v štirinajstih dneh v Ljubljani, ker je vedel, da

pa ga je vojska veljala na mrtvih in ranjenih gotovo pol milijona mož.

Koliko so morali nasproti takim silam trpeti naši vojaki, si lahko mislimo, zato pa moramo naše junake tembolj občudovati. Vsi so se dobro držali, posebe pa je višje poveljništvo pohvalilo Dalmatince in Slovence 17. pešpolka. Lavorike, ki so si jih nabrali naši vojaki v Galiciji in Bukovini, so se pomnožile zanje tudi na laškem bojišču.

Na Srbskem je nastopil odločilen trenutek, kam se umakne na vseh straneh poražena, iz lastne dežele pregnana srbska armada. Ali bo še čas, da se umakne, ali da se le deli še umaknejo v Črno goro, v Albanijo ali na Grško. Srbov je bilo v dobrem mesecu ujetih na vseh bojiščih okoli 100.000. — Glede Romunije in Grške stvari še niso dozorele. Angleži z milo in silo rujejo na Grškem, Rusi pa v Romuniji, da ju dobe na svojo stran, pa do sedaj se Romunom in Grkom nič kaj ne mudi.

Na ruskem in nemško-francoskem bojišču ni nobenih posebnih novic; sedaj vse gleda kaj bo na Balkanu in v Egiptu. — Papež, kot knez miru, stoji vedno na straži in gleda po priliki, da bi posredoval za mir. Zadnje čase so listi poročali, da skuša za Božič doseči premirje vsaj za pet dni. Ali se mu ta njegova blaga misel posreči, tega ne vemo, a to je gotovo, da mu moramo katoličani in sploh vsi hvaležni biti, ker se trudi, da bi pravičnost in krščanska ljubezen zavladali na svetu, kakor je to volja božja in sreča narodov.

Dokler pa traja vojska, moramo vsak svojo dolžnost storiti kot zvesti državljani, vojaki na bojišču, drugi doma. Tem doma si nudi lepa prilika ravno sedaj. Odbor, ki naj vojaškim sirotam preskrbi obleke za Božič, se

obrača do vseh dobrih src in prosi pomoči, in sicer hitre pomoči ker je Božič blizu, da mu bo mogoče čim več sirot obleči. Vsakega dolžnost je, da pomaga kolikor more. Darovi naj se dopošljejo blagajni deželnega odbora v Ljubljani. —

Bliža se adventni čas, ko vabi cerkev vernike k zornicam. Pohajajmo radi k zornicam letos, ko je naša sveta dolžnost, da molimo za naše vojake, žive in mrtve, da izprosimo živim junaštva, mrtvim večnega pokoja in da se v naših srcih utrdi in oživi hrepenenje po Odrešitelju, ki naj nam prinese ljudem po dokončani zmagoslavni borbi tihega, nenadomestljivega božičnega veselja.

O kugi.

(Po Manzoni — »I promessi sposi« — prosto prevedel Konrad Theuerschuh.)

(Konec.)

Kot protisredstvo so mnogi imeli v roki kadila in dišave ali navrtane lesene in kovinske kroglice in v jesih namočene gobice v njih, katere so neprestano držali pred ustmi in nosom. Drugi so nosili okoli vratu vrvice s stekleničicami živega srebra, o katerem so trdili, da posrka vse stru-

Bolgarske predstraže se prvič srečajo s predstražo nemške armade.

Avstrija vsled vojske s Srbi in Rusi ne more imeti veliko vojakov na laški meji.

Ko je Lah Avstriji napovedal vojsko, tedaj je zavrelo med nami. Te zavezniške izdajalske nesramnosti ni mogel nikdo mirno prenesti. Sklep je bil storjen: Naj velja kar hoče, Lahu treba drago plačati to njegovo zlobo. Vojaško poveljništvo je v čudokratkem času na laški meji napravilo take obrambne meje, da se vanjo že sest mesecev zaman zaletava sovražnik s svojimi silnimi in številnimi množicami. Lahko rečemo, da na pet Lahov pride komaj eden naš vojak.

Iz ust ranjencev na tem bojišču vemo, kako težavne so razmere, ki se v njih bojujejo naši vojaki; nepopisno je, koliko trpe, a nepopisno je tudi s kakim navdušenjem, kako vstrajno in trdovratno povsod odbijajo vse sovragove napade. Zato s ponosom pravi višje poveljstvo: V zadnjem času vedo italijanska poročila pripovedovati o raznih zmagah. Temu nasproti rečemo danes, ko je minulo pol leta, odkar smo z bivšim zaveznikom v vojski, na vsa usta, da mi ono obrambno črto, ki smo si jo odbrali pričetkom vojske, povsod zmagoslavno držimo tudi ob Soči že v četrti bitki. Od pričetka bojev pa do danes sovražnik ni niti toliko dosegel, kar je nameraval pri prvem napadu. Pač

pene snovi. Plemenitaši niso imeli spremstva in so sami s košarami v rokah nakupovali živila. Prijatelji, ki so se srečevali na cesti, so se pozdravljali od daleč, molče in urno. Vsak je šel hitro, a se vendar obotavljal. Hodili so najrajši po sredi ceste, ker so se bali, da jim iz oken ne

Ti vozovi so vozili včasih strašne skrivnosti. Silne tragedije so se odigrale ob njih.

Ko se je nekoč pomikal tak žalosten izprevod po ulici, je stopila čez prag bližnje hiše ženska, kateri leta še niso izbrisa sledov velike mladostne lepote. Strast

bacil. Poznala se je pa še dolga desetletja, ker je vso deželo grozno opustošila. Samo na Milanskem je pomrlo več ko milijon ljudi — nad dve tretjini vsega prebivalstva. Danes sicer taka epidemija najbrž ni več mogoča. Sredstva zoper kužne bolezni so silno izpopolnjena, le posluževati se jih je treba. In v tem tiči nevarnost. V preprostih ljudeh je še zmiraj ostalo nekaj starega, kar se podeduje od roda do roda. Proč s praznoverjem in brezbriznostjo, proč z vrtoglavi strahom. Nikomur ni smrt namenjena! Poslužiti se nam je v slučaju, da nas res obišče bolezen, vsega, kar nam nudi moderna veda. Ker sedaj je čas, ko moramo — kar nas je ostalo doma — kot morda nikdar prej, za svoj narod živeti, ne umreti.

Žične ovire v prvem snegu na južnem bojišču.

prileti nesnaga na glavo ali da jih ne posuje kdo z okuževalnim praškom.

Tako je nevednost, ki je vedno o nepravem času odločna in oprezna, povečevala stisko in množila napačni strah, dočim je pametnega in opravičenega zatrla v kali. — — —

Pred mrtvaškimi vozovi so hodili apparitori in ljudi z zvončkanjem opozarjali, naj se umikajo. To so pa ti sami radi storili, in sicer v čimvečjih kolobarjih so mogli. Pogled na tak voz je bil nekaj odurnega. Trupla na njih so bila večinoma naga, ali le slabo pokrita s cunjami; visoko nagromadena in v klopčič zvita, kot kup kač, ki se lepo solnčijo v žarkih pomladanskega solnca in čudno razmotavajo. Ob vozovih pa so hodili monatti in poganjali konje z biči, vpitjem in kletvicami. Pri vsakem sunku, ki je pretresel voz, se je zganila gromada mrtvecev, glave so se mehnično zazibale, ženski lasje se razpustili in zafrfotali v vetru. Roke in noge so omahnile na kolesa, ki so jih med vrtenjem drgnila in trla.

Turško voj. odlikovanje: železni polumesec.

in globoka, smrtna bol jo je sicer zatemnila, uničiti pa je ni mogla. To je ona mehka in blaga, a obenem veličastna lepota, ki je lastna ženam lombardske krvi. Hodila je trudno, a se ni opotekala. Ni jokala, poznali so se pa nje očem sledovi obilnih solz. Njena boleost je bila mirna in globoka, kot pri vseh dušah, ki se zavedajo svoje bolečine. Na rokah je nosila mrtvo deklico, komaj devetletno. Bila je belo oblečena in lepo okrašena. Kodre je imela na temenu predeljene in skrbno urejene. Kot bi pričakovala velike slovesnosti, davno obljubljene, težko pričakovane. Žena deklice ni nesla tako, da bi ležala, ampak sedela ji je na rokah in slonela na grudih, kot bi še živela. Le dekličina bela ročica je visela brez življenja ob strani in njeni glavi, ki je počivala na materini rami, se je poznalo, da nima niti tiste brezzavestne moči, ki jo živemu pušča spanje. Na prvi pogled si mogel spoznati: mati in hči.

Gnusen monatto gre ženi nasproti, da bi ji odvzel otroka; a se nekako obotavlja, še njega je obšlo tiho sočutje. Mati pa stopi k vozu in reče: »Ne dotaknite se jel! Sama jo denem na voz.« Nato seže v nedrije po mošnjček in ga izroči monattu z besedami: »Obljubite mi, da ji ne vzamete obleke in da tako pokopljete.« Oni pa položi roko na prsi v znamenje, da se bo tako zgodilo.

Nato se je ženska vrnila v hišo, a je takoj prišla k oknu, držeč drugega, še manjšega otroka v naročju. Tudi temu je bila bližnja smrt že zapisana na obrazu. Tako je stala in gledala za vozom, na katerega je položila mrtvo hčerko, dokler se ji ni skrivil v daljavi — za vedno.

Njen obraz pa je bil bled in smrtno miren, kot je obraz ljudi, katerih boleost je dokipela do viška...

Kuga je jela ponehavati, ko se je takorekoč uničila sama v sebi; ko ni bilo več snovi, da bi v njih mogel živeti kugin

Bitka ob Soči

VI. skupina razglednic „Vojska v slikah“, obsegajoča štiri trobarvne in štiri enobarvne izvorne slike, je izšla

15. novembra.

Slike so domačega umetniškega izvora, predstavljajoče bitko ob Soči (po Gregorčiču) in pa »Odlikovanje«, »Za dom med bojni grom«, »Le plakaj« in »Romarico«. Ta skupina je poleg doslej iziših gotovo najpopolnejše izbrana in dovršena, posebno one v koloritu, nanašajoče se na Gregorčičevo »Soči«. Ker je »Soči« danes ena najpopularnejših pesmi, predstavljena in ilustrirana že v raznih jezikih, in ker se izpolnjuje nje prorokovanje takorekoč pred našimi durmi, smo objavili celotno pesem v miniaturni na naslovnih strani.

Vsied ogromnih troškov trcbarvnega tiska: mo tr morani cenó kolor. ranim izvodom zvišati za 2 vln., kar se naj obsebi umljivo uvažuje tudi pri detajlni razprodaji; pri enobarvnih razglednicah ostane cena prvotna.

Cena za trgovce, ki naroče vsaj 100 enobarvnih razglednic, K 6.— za 100 kom.; pri naročilih nad 500 kom. K 5.50, nad 1000 kom. K 5.—, nad 2000 kom. K 4.50 za 100 kom., pri naročilih nad 10 skupin 30% popusta. Trobarvne K 2.— pri 100 kom. več.

Posiljatve le po povzetju.

Skupina s 16 komadi (po dve enaki sortirane) K 1.40. Pri skupinah se bomo ozirali le na predplačila.

Razprodaja upravništvo „Ilustriranega Glasnika“

Del čistega dobička je namenjen goriškim beguncem in slovenskim oslepelim vojakom.

Fellerjev dobrodejni, oživljavači rastlinski esenčni fluid z zn.

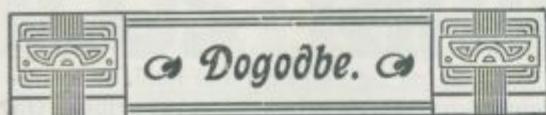

„ELSA-FLUID“

uteši

bolečine.

12 steklenic franko 67kron. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). Nad 100.000 zahv. pisem in :dravn. priporočil.

Skrivnost njenega moža. Prvikrat od svoje poroke je bila gospa Cirila sama. »Do desetih, ljubček!« — je rekel soprog nadporočnik in šel je k strelnim vajam v kasino. Zdaj je bilo polednajste in zapuščena ženica se je čutila užaljena. Jokala bi. Da si upa kaj takega njen mož. Materi pove... Ne, še bojuje — pogledati hoče, kaj skriva pred njo v skritem predalčku mizice. — Kmalu je brskala po zavitih pisem. A ti so bili vsi od njene roke. Ali tu! Škatljica, zavezana z živordečim trakom! — Sumljivo... Rahlo je odmaknila zanjke in pokukala malo pod pokrovček, kakor dečki, kadar gledajo, kaj počenjajo ujeti brošči. In nasmehnila se je radostno. Pepelnat koder se je vil v dnu, njen koder. — Tako je prebrskala marsikaj in vsaka stvar je bila znak in spomin mozeve ljubezni do nje, prvih plašnih besed ljubezni, nežnih pogledov. Ne, ne vse. Kaj skrivaš zapečateni lična škatljica? — Proč s pečatom, proč s starimi skrivnostmi! — Kaj je to? Soprogov obraz iz deške dobe in poleg slike majhno zeleno nojevo pero, skrbno položeno na mehko vato. Zeleno pero! Gotovo od ženskega klobuka.

Cirila se je čutila prevarjeno. Solze so ji stopile v oči, v solzah jo je našel njen mož, ko je bila hitro pospravila vse skrivnosti, vse, samo izdajalskega zelenega peresa ne, tega je skrila pod čipkami za vratom. — Mrzlo mu je podala konce prstov in on se je oprášal: »Si morala čakati, ubožica, in si huda, ker je že ednajst?« — »O, prav nič!« — »No, slišiš, miška! Generala nisem mogel pustiti, posebno ker sem dobil prvo nagrado strelcev. Pri vojaki je tako, dokler ne gre najvišji, ne smejo odhajati nižji. No, zdaj pa poglej samovar, ki sem ga dobil, in šopek, ki ti ga pošilja Ernst, ki ga je izmaknil z mize, kar ni ravno prav pošteno...«

Mrzlo mu je odgovorila: »Prosim te, ne uganjaj neumnosti, meni je tako hudo pri duši — našla sem nekaj, kar se me je čudno prijel.« — Naglo je segla pod čipke in mu pomolila zeleno peresce: »Mi ne bi povedal, odkod to pero?« — Mož se je nasmehnil persu kakor v spominu na nečesa lepega in odvrnil: »Saj vidiš. Jabolko od drevesa sred vrta, čigar sad ti je bil prepovedan, mala Eva!«

»Ne norčuj se! Mislija sem, da ni med nama skrivnosti. Odgovori: Odkod je to pero?!« — »Od noja po vsej priliki, dragica.« — »Ne misli, da se mi izviješ, jaz hočem vedeti resnico: Odkod je to pero?!« — »No, če že ni drugače: Pero je očitvidno od nekega klobuka.«

Cirila je uvidela, da tako ne pride na čisto in navila je drugo struno: »Je to pero že dolgo tu v škatljici?« — »Tisoč let je kakor en dan, Cirila, kaj je dolgo?« — »V kateri garniziji si se seznanil z njo?« — »S kom pa, dragica, ali s peresom?« — »Kje si pridobil to pero?« — »Na Dunaju,« — se je vdal nadporočnik. — Bridko je vzdihnila Cirila. »Na Dunaju, seveda.« In premišljevala je, če je videla kdaj na Dunaju žensko glavo z zelenim peresom, naglo je vprašala: »Poznam glavo, ki je nosila to pero na klobuku?« — »Videla si jo.« — »Kje vendar?« — »V Schönbrunu, mislim.« — »Ah! Zdaj vem! Ko smo bili v električni. Zato se ti je tolikanj mudilo... Meni se je čudno zdelo...« — »Zdaj se pa motiš, srce, bilo je pred gradom.« — »Pred gradom? — Je bila lepa?«

»Teža ne morem razsoditi. Ljubezen je slepa.«

»Ljubezen!« — je vzkliknila mlada žena bolestno. »Ti si jo ljubil in te ni sram, da se bahaš pred menoj s tem, ko sva komaj šest

mesecev poročena. O moj Bog!« — »To ni nikako bahanje, to je naraven čut, katerega se mi ni treba sramovati.« — »O feji!« — »Razumela me boš, če pogledaš sliko...«

»Kaj?! Tudi sliko imaš?!« — »In več kot eno. V mizici je gotovo katera.«

Grenko se je nasmehnila Cirila in vila roke: »In to mi reče tako hladnokrvno. Zakaj nisi požgal slike pred poroko?« — On je odmajal: »To bi bil zločin.«

»Zločin? Kaj je zločin? Ti ne veš, kakšne dolžnosti imaš napram svoji ženi.« — »O pač!« — se je smejal mož. »Tvoje tete so me poučile natančno o tem. Ali pustiva zdaj to in poglejva korpus delikti.« — Hotel jo je priviti k sebi na stol ali ona je skočila ogorčeno in se razjokala: »Kaj si upaš?«

»Ali, Cirila!« — resno jo je pogledal in ji pomolil sliko: »Poglej vendar!«

»Nočem« — se je jokala trmasto. »Ali pa... Daj sem, da jo pogledam, raztržem in

Težka vest.

D'Annunzio: »Ha, kako utisnejo vojni napori svojo sled...«

vržem v ogenj.« — »Teža ne boš storila,« — je rekel on čudno kratko. — »Bom videla,« — je stiskala ona usta in strmela v sliko. Prvi hip ni mogla razbrati slike izza solz, ki so ji tekale potokoma po licu, drugi hip ni vedela, ali vidi prav, z roko si je brisala sitne solze in vzkliknila: »Saj je to naš cesar!«

Ponosno je pritrdil: »To je cesar in pero je od njegovega klobuka.« Srečno smehljuje je pripovedoval skrušeni ljubosumnici: »Bilo je nekega dne v realki. Pričakovali smo cesarja. Vsi polni navdušenja, da bo videl cesar mladi naraščaj svoje slavne armade. Sedel sem z dvema dečkoma v klopi pri vratih. Cesar je vstopil spremljan od dveh adjutantov in naših profesorjev. Glasni pozdrav je razširil naša pljuča. Cesar se je ustavil pri moji klopi in jel je izpraševati od klopi do klopi. Na naši klopi pa je ostal njegov generalski klobuk. Ako smo dahnili vanj, so se pregibala zelena peresa. In mi smo pihali, dokler se ni jel premikati klobuk in bi bil kmalu padel na tla, če bi ga ne bil naglo prijel. Tovariši mi niso privoščili časti, da bi se bil samo jaz dotaknil cesarjevega klobuka, zato je moral klobuk od roke do roke, po celi šoli. Neki porednež je poizkušal celo, da bi ga nataknil na glavo, ali pogled po razredu ga je posvaril. Odškodoval se je s tem, da je izpulil zeleno pero in ga skrnil v prsih. Ker se ni poznalo in se mi ni zdelo,

da bi pogrešal cesar še drugo pero, sem si izpulil tudi jaz spomin. Počasi se je bližalo žvenkljanje ostrog spet naši klopi. Kar zgrabi častilakomnost mojega drugega tovariša in on klobuk. Naglo je potegnil za pero in šop peres se je razsul po klopi. Mi smo bili okameneli. Preživeli smo strašne hipe. Kaj nismo bili vredni grozne kazni? — Bliže je prihajalo žvenkljanje ostrog — mi smo si želeli globoko pod zemljo, gledali smo v tla in stali kakor pobiti grešniki... Nakrat je šel po razredu gласen smeh. Cesar se je zasmejal, ko je ogledal svoj oskubljeni klobuk, za njim sta se smejala adjutanta, profesorji. Mi smo jecaje prosili odpuščanja. Cesar se je smejal dobrohotno in naročil adjutantu, da mu preskrbi drug klobuk, oskubljenega je daroval razredu. Ko je izginil ljubljani vladar skozi vrata, smo planili na klobuk — vsak od nas hrani kot nekaj svetega pero s klobuka ljubljenege vladarja.«

Umetnost plod truda. K znanemu slikarju v Parizu je bil prišel bogat lord in je naročil, da mu nariše umetnik lepega konja za njegov album. Ko je bil dovršil slikar svoje delo, je bil lord silno zadovoljen z delom, ni pa bil zadovoljen z računom umetnikovim. Čudil se je: »Kaj? Dvajset zlatov? Delali ste pa komaj pol ure.« — Slikar se je nasmehnil: »Motite se, lord! Moral sem delati več kakor petnajst let, da znam zdaj narisati v pol ure takega konja.«

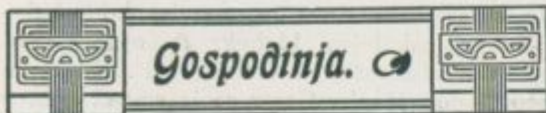
Izgredi radi prevelikega kruha. Okoli leta 1845. so jeli dunajski peki peči majhne hlebce, za katere so zahtevali večje cene. Bila je takrat draginja žita. Vlada je grozila pekem, ki so se izgovarjali na draginjo in na svoje odjemalce, češ, da hočejo ob nedeljah priklado in da prinašajo za praznike toliko peciva, da so peki na vedni izgubi. Vlada je ukazala, da opuste peki dajanje priklade in da morajo peči večje hlebe. Peki so pokazali, da imajo dobro voljo in da hočejo biti vladi pokorni: Priklade niso več dajali, kruh pa je ostal majhen. Par mojstrov pa je speklo enkrat večji kruh. Zadruga jih je pokarala in imeli so zopet dobro voljo, da ubogajo zadrugo. Samo pek v Florijansdorfu se ni brigal za zadružne ukaze in je pekel večje hlebce od drugih pekov. Zadrugi mojster je dal pekem navodilo, da pošljejo na določen dan vse svoje odjemalce k nepokornemu peku. Tako se je nabralo tam do par tisoč ljudi, ki so silili v hišo in so hoteli kruha. Nastal je pretep, policija ni mogla napraviti reda, morali so priti vojaki. V tepežu je bilo ranjenih več ljudi. Nasledek je bil, da je plačal zadružni mojster veliko kazen, pek v Florijansdorfu pa je pekel tolike hlebce kakor drugi peki.

Mazilo za črve in rane. Razprostri v ponvi 32 gr dobrega terpentina, primešaj mu 16 gr stolčene mire, rumenjaka in žlico čistega medu. Ko je dobro premešano, spravi v posodico in zamaši. S tem namaži čisto platno ali cufanje in naveži. Premeni vsakih 12 ur in izperi, kar je gnojnega, z arniko.

Spanje beži. Kuhaj dve pesti makovih glav, dve pesti vrbinih listov, dve pesti endivijinega semena in dve pesti gomilic na litru kropa, dokler se ne pokuha za polovico. S to vodo si utiraj zvečer roke in noge od kolen doli. — Tudi čaj makovega semena pomiri kri in priključuje spanec: Prevri pest semena na 1/2 litra kropa, osladi z medom ali s sladkorjem in kani v vreli čaj limonovega soka. Tak čaj ne škoduje, kakor mislijo nekateri, saj ne škoduje posušeno makovo seme, ki se uživa pri Čehih in pri Slovaki z zelo pogostoma v

poticah in drugih iz moke narejenih jedeh. Tudi Ogri ljubijo makove jedi. Makovo olje se rabi v nekaterih krajih kot zabela, je tudi izborna mazilo za srbeče in pekoče oskrumbe (srbečico). Škodljiv je pa sok nezrelih makovih glav. Brezvestne matere, ki kuhajo svojim otrokom te glavice na mleku, da spe otroci po cel dan, dajajo otrokom strup, ki jim razjeda telo in udarja na možgane. Taki otroci postanejo bebci in pomro zgodaj.

Cvrt krompir je Francozom priljubljena jed. Krompir olupi in razreži na kosce, dolge kakor pest in debele kakor mezinec. Kosce oplahni v mrzli vodi in deni na sito ali na prtič, da se odteče voda, potem jih deni v vrelo mast, tako da plavajo v njej, ocvri jih in poberi, ko so rumeni, posoli in stavi v cedilo ali sito nad skledo, da se odcedi mast, in deni zopet nazaj, da se zarumeni. Ta jed se mora takoj jesti, sicer nima pravega okusa.

Sirove klobasice. 15 g drož in 250 g moke zamesi s toplim mlekom v rahlo testo. Ko se je sešlo, speni 70 g surovega masla, primešaj 4 rumenjake, 250 g kislega sira in 70 g rozin. Posoli in vdela rahloma v testo, razreži testo v kepice, katere povaljšaj v obliki klobasic, deni jih na z moko potreseno desko in pusti vzhajati, potem jih speci, da bodo lepo rumene.

Koruzna moka se ne pokvari. V vrečo za moko deni tenak drog (štango) iz železa ali iz druge kovine. Drog mora segati do dna in mora gledati nekoliko iz vreče. Ker je kovina dober prevodnik toplote, odvede toplino, ki se nabere v vreči, navzgor in brani, da se moka ne segreje in pokvari. (Dunajska »Rundschau«.)

Suhor iz koruzne moke. 10 dkg koruzne moke zmešaj z žličko praška za pečenje. Speni dve jajci in 14 dkg sladkorja, primešaj počasi moko, namaži pekačo, potrosi s koruzno moko in speci. Razreži, ko se je shladilo.

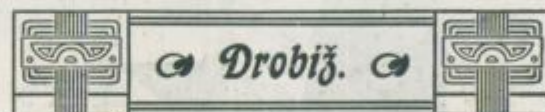
Italijanski kralj: Per bacco, bratom Srbom treba poslati vojsko na pomoč —
Cadorna: In nam . . . ?

Jabolka ostanejo dobra do pomladi, če jih naložiš v pesek, ki je bil dobro izsušen. Sad se ne sme dotikati drugega, zaboj mora biti dobro pokrit. Sui pesek popije izhlapi, jabolka ostanejo zdrava in sveža. V mokrem pesku se ne drže. — Jabolka dobe vonj in okus kraljevega jabolka (ananas), ako jih zaviješ v bezgov cvet ali v cvetje debeloglave (rimske) gomilice. Uvela jabolka vtakni za hip v krop.

Vlijanci s sirom. Napravi navadno testo za vlijance in speci ga. Tačas napravi na-

devo: kos telečjih jeter razreži, speci nagloma na vrelom maslu s čebuljo, zmešaj z žličo kislega sira, razreži vlijanec v dve polovici, namaži prvo z nadevo, pokrij z drugo polovico, polij s smetano, potrosi s kraškim sirom in peci pol ure v pečici.

Svilena zagrinjala svetilnic izkrtaji z mehko krtačico in izbriši s krpo, namočeno v bencin. Kar je steklenege okraske, izbriši z vato, namočeno v bencin, in z mehkim platnom. Ne prijemlji svile z mokro roko. Stekleni okras svetilnic se zamaže s časom, snemi ga previdno, kajti niti postanejo tudi prepele, položi ga, če mogoče, na mizo in podloži mehko cunj. V skledici si pripravi mlačno vodo s salmijakom, podloži levo roko in drži kos okraske, namoči z levico mehko ščet v vodo in drgni previdno. Ko je vse naokrog čisto, izplakuj v veliki skledi celo stvar in izbriši rahloma z volnenim robcem. Ako se okrasek ne dá sneti, je snaženje tem sitneje. Pri svetilnicah na električno je treba odviti hruško, pri plinovitih svetilnicah se more snaziti le, kadar se dene nov žarnik. Metalni deli sedanjih svetilnic so prevlečeni ponajveč z lakom, zato se ne smejo drgniti s kakim čistilom, ampak le umiti z mlačno vodo in obrišati. Sledove muh spravi špirit ali terpentini. Kadar je lakova prevlaka počrnela, se prenovi lahko s Zapon-lakom, ki se dobiva v drogerijah.

Kako so odkrili bolezen nerazločevanja barv. Da sploh kaj takega obstoja, kakor je ta bolezen, se prej ni vedelo. Slučaj se moramo zahvaliti, kakor večkrat, tudi pri tem odkritju.

Slavnega angleškega kemika John Daltona so poklicali na kraljevi inštitut v Manchesteru. Da bi pri svojem prvem predavanju leta 1793. primerno nastopil, je odpotoval v London in si naročil pri nekem tamošnjem krojaču obleko. Ker je spadal v versko skupino kvekerjev, si je med predloženim blagom izbral eno, ki ga je smatral za rumeno-rjavega, kajti to je bila barva, kakršno je imela obleka kvekerjev. Najbrže on krojaču ni povedal, da je kveker, kakor tudi, da je hotel v novi opravi držati svoj nastopni govor. Mož mu je torej neoporečno naredil naročeno obleko iz izvoljenega blaga.

Ko se je novi profesor pred svojimi dijaki prikazal v svojem kostumu, so bili ti zelo osupnjeni. Učenjak je bil od pete do glave oblečen v žareč žamet. Njegovim prijateljem je delalo velike težkoče, da bi ga o tem prepričali. On je trdno in samoglavo verjel, da je njegova obleka »lisjakastorjava«, kajti njegovim lastnim očem se je taka zdela. Le soglasna sodba neoporečnih prič ga je privedla do tega, da vidijo oni drugo barvo na njegovi obleki kakor on, da more biti torej njegovo oko površno ustvarjeno. Tako se je odkrila bolezen nerazločevanja barv.

Od takrat se je po več skrbnih poizkusih potrdilo, da je ta bolezen zelo navadna bolezen, da se v različno visokih stopnjah pojavi

Bolečine, srbečica in nečednosti na koži se lahko odpravijo z očiščujočim, razkužujočim, antiseptičnim in bolečine lajšajočim Fellerjevim rastlinskim esenčnim fluidom z zn. »Elsa-Fluid«. Je to preizkušeno domače sredstvo za vtiranje, umivanje in ovitke. 12 steklenic pošlje franko za 6 K lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). Nečednosti na koži so pogosto posledica slabe presnove. Kdor trpi na zaprtju in slabi prebavi, naj vzame Fellerjeve nalahno odvajajoče rabarbarjeve kroglice z zn. »Elsa-Pillen«. 6 škatlic stane franko 4 K 40 h in so pogosto prava blagodat. (f)

in da se podeduje tako kakor kratkovidnost ali pa druge očesne napake.

Da se na tej bolezni bolni ljudje o tem ne dajo prepričati, se zelo velikokrat pripeti. Oni sami najmanj spoznajo svojo napako. Zanimiv primer za to da neki kipar, ki se je v svoji mladosti posvetil slikarstvu. Glede na risanje so bile njegove slike izvrstne. Z ozirom na uporabo barv pa je vsak gledalec majal z glavo. Svojim predmetom je dajal popolnoma nemogoče barve. Ko draženje in kritika nista odnehala, je sklenil, da hoče čopič zamenjati z dletom. Kot kipar je naredil velika dela. O tem pa, da je slep za barve, ga niso mogli nikoli prepričati.

Veščaki trde, da se tudi na umotvorih nekaterih slavnih pisateljev lahko spozna ta bolezen. Že pomanjkanje njihovega besednega zaklada za izražanje barv dokazuje to.

Zelo primeren primer za ta pogrešek in da na tej bolezni bolni niti pojma nima o njem, navaja dr. Gavanell v nekem pismu. Tam pravi: Sedel sem s prijateljem C. v eni izmed pariških restavracij. Njemu je kar naenkrat padlo v glavo, da mora hitro na mestu napisati neko poročilo in velel je prinesiti pisalno orodje. Kakor se v takem slučaju večkrat pripeti, je tudi sedaj strežaj prinesel tinto v kozarcu za vino, ker jim zmanjka posod za tinto. Moj prijatelj je zelo pridno pisal; jaz sem sedel pri kozarcu burgundca in ga z zanimanjem opazoval. Pred njim sta stala dva kozarca, eden tinte, eden vina. Tedaj sem zapazil, da je pomakal svoje pero sedaj v vino, sedaj v tinto, ne da bi zapazil temnejše in bledeje izpreminjanje. Smejal sem se na tihem nad njegovo zamišljenostjo, dokler nisem končno zagledal, da je prijel za kozarec s tinto in ga nastavljal k ustom, da bi pil. Tedaj sem smehljaje prijel njegovo roko in rekel: »Človek, kaj pa delate? Menda ne boste tinte pili?!« Popolnoma presenečen je opazoval nato oba kozarca in potem rekel: »Kako na svetu hočem to vedeti; katero je vino in katero tinta? — A, da, že vem,« se je prekinil, »to se mora le povohati.« — Jaz sem se smejal in mislil, da barva menda sama dosti kaže, ne da bi se te okoliščine morale dogajati. On je začuden odgovoril: »Barva? — Eno je vendar popolnoma tako kot drugo!« — V začetku sem mislil, da se le šali; bila pa je istina, da je bila zanj ena tekočina taka kot druga. Jaz sem ga na razne načine preizkušal in sem izprevidel, da je moj sum popolnoma opravičen: mož popolnoma nič ne razločuje barv. Odkar to vem, šele razumem raznovrstne smešne posebnosti v njegovem življenju.

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva

v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za »Orle«, kokarde in pentlje z napisji za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Klovár.